

La Formació d'Europa. Segles V-XI

2015/2016

Codi: 100361

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis Clàssics	OT	4	0
2500501 Història	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Antonio José Ferrer Abarzuza

Correu electrònic: Antoni.Ferrer@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Ramón Martí Castelló

Prerequisits

Els propis que marca la normativa del grau: haver cursat l'assignatura "Introducció a la Història Medieval" o "Història Medieval" de primer curs, a fi i efecte d'haver assolit els coneixements mínims sobre els grans processos de l'Edat Mitjana en l'espai i el temps. Sobre aquesta base s'aprofundirà en els continguts del temari corresponent a l'època d'estudi.

Objectius

En aquesta assignatura s'aprofundirà sobre els grans processos socioeconòmics, polítics i culturals que es van produir en el territori que després seria Europa entre els segles V i XI. Així, s'estudia el passat de les societats europees des de la desaparició de l'Imperi Romà d'Occident fins a la formació i consolidació del feudalisme en les societats post-carolíngies. S'analitzaran prioritàriament els aspectes econòmics i socials i les construccions ideològiques en relació a la constitució dels regnes altmedievals i amb el sorgiment del feudalisme en el context del desmembrament de l'Imperi Carolingi. Per tot això, caldrà examinar les pràctiques desenvolupades durant l'antiguitat tardana i que van perdurar en bona part fins l'etapa altmedieval, com es van transformar durant aquest període, sota quines pautes es va organitzar la producció i l'ordre social, i quines noves expressions ideològiques es van desplegar entre els segles V i XI. Malgrat que el referent central de l'assignatura serà la història europea, caldrà explicar les connexions amb els processos que es donen a l'Orient Proper i al nord d'Àfrica, i tot plegat, en relació amb la difusió del cristianisme, la formació i expansió de l'islam i amb el cesaropapisme de l'Imperi Oriental. Tots aquests processos posen les bases de la idea d'Europa, els quals s'aniran replant en els segles posteriors fins a constituir-se internament i a projectar-se a l'exterior. Per això és tant important cercar les arrels, els orígens i les bases de l'hegemonia d'Europa al món.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Estudis Clàssics

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar l'obra d'art en el context en el qual es va gestar i relacionar-la amb altres formes d'expressió cultural.
- Obtenir informació, a partir de l'estudi de les fonts escrites gregues i llatines, que permetin un accés a diferents aspectes dels realia (realitat sociocultural del món antic).
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Sintetitzar el debat actual sobre el lloc de la tradició clàssica a Occident.

Història

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar els conceptes bàsics diacrònics i temàtics propis de la ciència històrica.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar per escrit una obra literària medieval, moderna o contemporània, relacionant-la amb un text clàssic, aplicant la metodologia de la literatura comparada.
2. Aplicar els coneixements històrics, institucionals, culturals i literaris al comentari de textos.
3. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
4. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
5. Aprendre de manera autònoma.
6. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.

7. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
8. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
9. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
10. Descriure les estructures econòmiques, socials i polítiques de l'edat mitjana.
11. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
12. Dominar la història universal de l'edat mitjana.
13. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
14. Examinar un passatge literari mediollatí i connectar-lo amb les característiques pròpies del llatí medieval.
15. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
16. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
17. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
18. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
19. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
20. Interpretar i analitzar les fonts documentals.
21. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
22. Interpretar textos històrics en relació amb els contextos arqueològics.
23. Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar informació generada a l'Edat Mitjana
24. Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar informació generada a l'Edat Mitjana.
25. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
26. Reconstruir el panorama artístic d'un determinat context cultural.
27. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics
28. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
29. Relacionar una imatge artística amb altres fenòmens culturals de la seva època.
30. Resoldre els problemes metodològics que planteja l'ús de les fonts historiogràfiques medievals.
31. Resoldre els problemes metodològics que planteja l'ús de les fonts historiogràfiques medievals
32. Treballar en equip respectant tots els punts de vista.
33. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
34. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.
35. Utilitzar textos epigràfics com a font històrica i literària.

Continguts

1. El debat sobre la formació del feudalisme
2. Societat i fiscalitat tardoromana
3. Els estats germànics successors
4. Orient durant els segles V-VI
5. L'expansió àrab i l'estat omeia
6. L'estat abbasí i la islamització
7. Al-Andalus, una societat islàmica a occident
8. Construcció i fracàs de l'imperi carolingi
9. El sistema dominical
10. Els nous principats territorials
11. La feudalitat i la Pau de Déu
12. Reforma gregoriana i croada

Metodologia

ACTIVITAT DIRIGIDA 35%

Assistència a classes teòriques dirigides per el/la professor/a.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el/la professor/a.

Lectura comprensiva de textos.

ACTIVITAT SUPERVISADA 10%

Tutorització en la confecció dels treballs proposats

ACTIVITAT AUTÒNOMA 55%

Estudi personal.

Preparació de presentacions orals.

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques dirigides pel professor	60	2,4	10, 24, 25, 28, 30
Tipus: Supervisades			
Tutoria	15	0,6	9, 10, 24, 32
Tipus: Autònomes			
Estudi personal i lectura de textos	75	3	5, 8, 9, 11, 19, 24, 34

Avaluació

La matèria s'avaluarà mitjançant l'aplicació dels següents procediments:

1. Dues proves parcials: 60 % nota final

2. Realització de treballs, ressenyes, resums comentaris analítics sobre els textos i altres documents proposats (quadres, gràfics, mapes, imatges ...) i/o preparació de comentaris orals i seminaris: 30%

3. Assistència, participació i progressió: 10 %

Es reavaluaran les activitats d'avaluació lliurades en els terminis establerts pel professor/a de l'assignatura; en cap cas es podrà presentar un exercici per primera vegada durant el període de reavaluació.

Les pràctiques (20%) i la participació, assistència i progressió (10%) no es reavaluen.

Es considerarà un alumne "no avaluable" aquell que no hagi lliurat cap de les evidències avaluable ordinàries.

La còpia de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) suposa un 0 en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Es tindran en compte els casos particulars que rebran, com no podria ser d'altra manera, un tractament específic.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència, participació i progressió del curs	10%	0	0	5, 8, 12, 13, 15, 23, 24, 25, 31, 32, 33, 34
Dues proves parcials de seguiment de l'assignatura	60%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
Realització de treballs, ressenyes, resums i comentaris analítics	30%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 15, 19, 21, 24, 25, 26, 29, 30, 33, 34, 35

Bibliografia

AA.DD.: Historia General de Africa. III. Africa entre los siglos VII y XI, Tecnos / Unesco, Madrid 1992.

BARTLETT, R.: La formación de Europa. Conquista, civilización y cambio cultural, 950-1350. Publicacions de la Universitat de València (PUV), 2003.

BONNASSIE, P.: La Catalogne du milieu du Xe a la fin du Xle siècle. Croissance et mutations d'une société, Toulouse 1975-1976 (traducció catalana Edicions 62).

BOUTRUCHE, R.: Señorío y feudalismo, Siglo XXI, Madrid 1970-1980.

CAMERON, A.: El Mundo mediterráneo en la antigüedad tardía, 395-600, Crítica, Barcelona 1998.

CHALMETA, P.: Invasión e islamización, Editorial Mapfre, Madrid 1994.

DURLIAT, J.: Les finances publiques de Diocletien aux carolingiens (284-889), Jhan Thorbecke Verlag Sigmaringen 1990.

FLORY, J.: La guerra santa. La formación de la idea de cruzada en el Occidente cristiano, Granada 2003.

GUERREAU, A.: El feudalismo, un horizonte teórico, Crítica, Barcelona 1984.

HALPHEN, L.: Charlemagne et l'Empire Carolingien, Paris 1947 (traducció castellana, Akal).

KING, P. D.: Derecho y sociedad en el reino visigodo, Alianza Ed., Madrid 1981.

MANTRAN, R.: La expansión musulmana, Nueva Clio, Barcelona 1982.

MOORE, R. I.: La primera revolución Europea, 980-1250. Crítica, Barcelona, 2002.

POLY, J.P. - BOURNAZEL, E.: El cambio feudal: siglos X-XII, Labor, Barcelona 1983.

SHABAN, M.H.: Historia del islam, Guadarrama, Madrid 1976.

TOUBERT, P.: Europa en su primer crecimiento: de Carlomagno al año mil, València - Granada 2006.

WICKHAM, CH.: Una Historia nueva de la Alta Edad Media: Europa y el mundo mediterráneo, 400-800, Crítica, Barcelona 2009.